11/12/2020

Από την αναπόδραστη λύση των ΜΕΘ προς την συνάλληλη νηπτική ανάνηψη

/ Γνώμες

Του Σεβ. Μητροπολίτου Γουμενίσσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου κ. Δημητρίου

Πρίν ἐνάμιση χρόνο στό BHmagazino ἡ πληθωρική σέ γνώσεις καί ἔκφραση Ἑλληνίδα-Εὐρωπαία Βυζαντινολόγος Ἑλένη Γλύκατζη-Ἀρβελέρ ξεκίνησε μιά συνέντευξή της ἀποκρινόμενη τόσο ἐπίκαιρα σέ μιάν ἐρώτηση: «Τί εἶναι αὐτό που κάνει τον ἄνθρωπο να αντέχει; Το να πιστεύει στη ζωή. Η ζωή είναι ένα ωραίο παιχνίδι». Μᾶς φθάνει ὅμως σήμερα μονάχα αὐτή ἡ αἰσιόδοξη αὐτοπεποίθηση, γιά νά περάσουμε ἀπό τήν κορεσμένη λύση τῶν ΜΕΘ στήν ὑπέρβαση τῆς πανδημίας καί τῆς ἀπόγνωσης; Ὅσο ἀκμαῖο κι ἄν στέκεται τό κουράγιο τό ἀτομικό καί τό διατομικό, τό διασυλλογικό, πολιορκημένο ἀπό τίς καθημερινές θλιβερές πληροφορίες (ἔστω κι ἄν εἶναι τόσο ἀναγκαῖες), δέν ἐπαρκεῖ γιά νά θρέψει τίς ἀντοχές μας. Καί τί μᾶς ἀπομένει; Νά συνθηκολογήσουμε μέ τή φθορά, ἀφοῦ ἤδη συνομολογήσαμε ἐν πολλοῖς τήν ἠθική ἀποφορά; Νά παραδεχθοῦμε τή μοίρα μας

καί νά κλάψουμε τόν ἐπιδημικό μας καημό; Τά κτιστά μας ὅρια ἐπ᾽ ἐσχάτων τά καταντήσαμε ἀκόμη πιό στενόχωρα ἕως ἀδιέξοδα μέ τίς φθοροποιούς ἕως διεφθαρμένες ἐπιλογές τῆς καρδιᾶς καί τοῦ νοῦ μας. Χρειαζόμαστε κατεπειγόντως καθολική ἀνάνηψη, αὐτήν πού περνάει μέσα ἀπό τή νήψη τῶν πιό νηφαλίων, τῶν εὐφυῶς ἀνανηφόντων καί προπαντός τῶν νηπτικῶν. Πρός αὐτόν τό στόχο τῆς ζωντάνιας μᾶς ξυπνᾶ καθημερινά τό ἰατρεῖο τῆς μετανοίας (καί τῆς ζωῆς), ἀκόμη καί μέ ἀναμνήσεις ἀκραίων ἱστορικῶν τραγωδιῶν πού ὅμως ξεπεράστηκαν. Καί ἡ ἀντιμετώπισή τους μᾶς κληρονομήθηκε σάν πολύτιμο παράδειγμα καί προβληματισμός διαφυγῆς.

Στίς 11 Δεκεμβρίου, μέσα στήν πολυετή πλέον ἀπανδόχευτη ταλαιπωρία μας (τῆς οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς κρίσεως) καί στόν ἀνεόρταστο τωρινό καημό τοῦ βίου μας, ἡ Ἐκκλησία (δηλαδή ὅλοι ἐμεῖς) τιμοῦμε ἐκκλησιαστικά τήν ἅγια μνήμη ἑνός ἐθελοβασανισμένου ἥρωα μεγάλου ἀσκητῆ τοῦ 5ου αἰώνα πού ἔγινε πολυτιμότερος κι ἀπό διεθνές ταμεῖο ἀρωγῆς γιά τήν πολλαχῶς κινδυνεύσασα Βασιλεύουσα. Καρπός προσευχῆς ἡ γέννα του ἀρχές τοῦ πέμπτου αἰώνα στά Συριακά Σαμόσατα τοῦ Βυζαντίου, μοναχός ἀπό παιδί, διάδοχος τοῦ περίφημου ἁγίου Συμεών τοῦ μεγάλου στυλίτη τῆς Συρίας, 42χρονος φθάνει στήν Κωνσταντινούπολη τό 451, γιά νά μήν τήν ἐγκαταλείψει μέχρι τήν κοίμησή του στίς 11 Δεκεμβρίου τοῦ 493. Μονάζει πρῶτα κοινοβιακά στό ναό τοῦ Ἀρχαγγέλου καί ἔπειτα σέ ἕνα ἰδιότυπο ἡσυχαστήριο στόν Ἀνάπλου, ἐπί τῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, ὥσπου καθοδηγημένος θεϊκά στήνει τό δικό του στύλο καί ἀνέρχεται γιά πιό αὐστηρή θυσιαστική ζωή ἀναφορᾶς στό Θεό καί προσφορᾶς στό λαό. Ὁ Πατριάρχης Γεννάδιος ἰδιότυπα τόν χειροτονεῖ ἱερέα καί ἔκτοτε γίνεται ἀκόμη πιό λαμπρός φάρος πού ἐμπνέει τήν ὀρθόδοξη χριστιανική πίστη καί ἐπιστηρίζει τήν Ἐκκλησία τήν περίοδο τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος. Ἕνας ἀπόλυτα στερημένος κάθε ἐγκόσμια παράκληση, μέ τό σῶμά του στυλωμένο πρός τόν οὐρανό (ὅπως καί τήν ψυχή του στόν πανταχοῦ παρόντα Θεό), δέν ἀποζητοῦσε τίποτε ἀπό τήν κοινωνία. Τουναντίον, ἡ πολυάνθρωπη καί ἀλλοτριούμενη κοινωνία τῆς μεγάλης πρωτεύουσας ἀποζητοῦσε μεσίτη δεήσεων καί ἀκραῖο ὑπόδειγμα μαρτυρικῆς χριστιανικῆς ταυτότητας. Ἀργότερα ὁ αὐτοκράτορας Λέων καί ὁ πατριάρχης Γεννάδιος προσφεύγουν γονυπετεῖς στό στύλο του καί στίς θεόδεκτες ἱκεσίες του, γιά νά ἀπολυτρωθοῦν ἀπό μιά καταστροφική θεομηνία πού ἔπληξε τή Βασιλεύουσα μέ πολλά ἀνθρώπινα θύματα. Ὁ ὅσιος Δανιήλ, ὅπως καί ἡ ὁσία καί θαυματουργός ἡγουμένη Ἐλισάβετ (ἑορτ. 24 Ἀπριλίου), εἶχαν προειδοποιήσει τούς ὕπατους θεσμούς γιά τά φοβερά δεινά πού ἐπέρχονταν, συνιστώντας νά τελοῦν δύο λιτανεῖες κάθε ἑβδομάδα μέ ὅλο τό λαό στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐπρόκειτο γιά μιά ὁδηγία πνευματική, μετάνοιας, ἀνάνηψης, σωφροσύνης, προσευχῆς, ἐξιλέωσης, πού ὅμως μέ τήν ἐγκοσμικευμένη αἴσθηση τῆς ἀσφάλειας καί τῆς ἀμέλειας, τῆς σχόλης καί τῆς

ἄνεσης δέν σεβάστηκαν οὔτε ἐκπλήρωσαν. Ὥσπου στίς 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 476 ξέσπασε μιά καταστροφική πυρκαγιά μέ ἀναρίθμητα ἀνθρώπινα θύματα. Τρομοκρατημένοι ὁ πατριάρχης Γεννάδιος μέ τόν αὐτοκράτορα Λέοντα προσέτρεξαν στό Στυλίτη, κι ἐκεῖνος ὁ ἑλκωμένος καί αὐτοθυσιασμένος σάν λαμπάδα προσευχῆς πῆρε ἀπό Θεοῦ τήν πληροφορία καί τούς εἶπε ὅτι ἡ τραγωδία θά σταματοῦσε σέ μιά βδομάδα.

Λίγα χρόνια μετά, στά 490 γεννιόταν πάλι στή Συρία τῆς τότε βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ὁ ἅγιος Ρωμανός ὁ Μελῳδός. Χειροτονημένος διάκονος στή Βηρυττό, κατέφυγε στήν πρωτεύουσα, ὅπου καί διέπρεψε ὡς ὁ σημαντικότερος ἑλληνόγλωσσος ποιητής τῆς βυζαντινῆς περιόδου. Χαρακτηρίσθηκε ἀπό τούς ἱστορικούς ὡς “ὁ Πίνδαρος τοῦ χριστιανισμοῦ”. Ἔγραψε περίπου 1000 κοντάκια, ὕμνους ἐκκλησιαστικούς γιά θρησκευτικά γεγονότα καί ἁγίους, ἀφιερωμένα σέ δεσποτικές, θεομητορικές ἑορτές, ἀλλά καί σέ προφῆτες, ἀποστόλους καί μεγάλα γεγονότα (σεισμούς, φυσικές καταστροφές κλπ.). Ὅταν ὁ ἅγιος Ρωμανός ἔφθασε στήν Κωνσταντινούπολη, ἦταν διάχυτες οἱ φρικτές ἀναμνήσεις ἀπό τήν πυρκαγιά καί τή θαυματουργό μεσολάβηση τῶν ὁσίων Δανιήλ καί Ἐλισάβετ. Σᾶς παραθέτω ἕνα ἀπόσπασμα κοντακίου (ποιητικοῦ κειμένου), σέ μετάφραση πού ἐπιμελήθηκε ὁ Δημητσανίτης ἀρχιμ. Ἀνανίας Κουστένης μέ μιάν ἐκφραστική σημείωση: “Για τους οποιουσδήποτε νοητικούς παραλληλισμούς με παρούσες συγκυρίες, τα παράπονα... στον Άγιο Ρωμανό”. Ἡ ταπεινότητά μου δέν ἔχει τίποτε ἄλλο καλύτερο νά προσθέσει, παρά νά ἐπαναπαυθεῖ πλήρως στούς θεοχαρίτωτους λόγους τοῦ ὁσίου Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ.

ια΄. Ἀφοῦ τὸ χρέος πλήρωσε τὸ ἐκ τῆς ἁμαρτίας γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
τὶς ἐντολές Του νὰ τηροῦν ἐδίδαξε τοὺς πάντες.
Ἐπειδὴ ὅμως ἐμεῖς, ὡς γνωστόν, δὲν τὶς φυλάγουμε
καὶ θεληματικὰ τὶς παραβαίνουμε,
τῆς ὀργῆς Του ὁ φόβος ὅλους πολλὲς φορὲς ἐτράνταξε
παρὰ ὁ πραγματικὸς θυμός Του ποὺ κοχλάζει ὑπέρμετρα,
γιὰ νὰ μᾶς τιμωρήσει.
Ἀλλ’ ὅπως ἀκριβῶς ὁ γιατρὸς προσφέρει στὴν ἀρρώστια
πάντοτε τὸ φάρμακο τὸ πιὸ δραστικό,
τὸ ἴδιο κάνει κι ὁ Χριστός, παιδεύει καὶ γιατρεύει
καὶ σὲ ὅλους παρέχει
τὴν αἰώνια ζωή.

ιβ΄. Ἂς δοῦμε περισσότερον σαφῶς πῶς τοὺς πάντες γιατρεύει
καὶ πῶς σὲ ὅλες τὶς ἀρρώστιες
τὸ φάρμακο προσφέρει τὸ κατάλληλο ὁ τῶν ψυχῶν Ἰατρευτής.

Ξέρει καλὰ γιὰ κάθε πάθος ποιά διδασκαλία εἶναι ἐπιτήδεια
καὶ χρήσιμη
καὶ ἀκόμα τέλεια γνωρίζει ποία χειρουργικὴ ἐπέμβαση
ἀντιστοιχεῖ στὸ κάθε τραῦμα.
Κι ἂν δὲν κερδίζεται μὲ λόγια μαλακὰ ὁ ἄρρωστος,
τότε ἄλλον ἔχει τρόπο
καὶ τοῦ λοιποῦ μὲ ἐπεμβάσεις ὄχι καὶ πολὺ σκληρὲς
ἐφαρμόζει ὡς Σοφὸς τὴν τέχνη τῆς γιατρειᾶς
καὶ γιὰ νἄχουμε ἔτσι
τὴν αἰώνια ζωή.

ιγ΄. Ὅταν ὅμως διαπιστώσει πὼς μέ τὴ δύναμη τῶν λόγων
δὲν μπορεῖ νὰ γιατρέψει τοὺς παραβάτες ἀπὸ ὅλα,
τότε χρησιμοποιεῖ πράξεις δραστικὲς γιὰ τὴ γιατρειά μας.
Κάνει δηλαδὴ σεισμὸ στὴν κτίση καὶ τὴ γῆ ν’ ἀναστενάζει
ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μας.
Κι ἐνῶ ἀναστενάζουμε ὅσον ὁ σεισμὸς κρατάει,
ξαναγυρίζουμε ὕστερα στὶς κακές μας συνήθειες
κι ὅλο τὸ φόβο παραδίνουμε στὴ λήθη.
Γι’ αὐτὸ πολλὲς φορές ἐπρόσταξε τὰ σύννεφα
νὰ μὴ ρίξουν βροχὴ οὔτε στάλα,
γιὰ νὰ ξυπνήσει τῆς ψυχῆς τὴ νωθρότητα,
ἔτσι ὥστε νά ζητήσουμε
τὴν αἰώνια ζωή.

ιδ΄. Ὅταν τὸ πλῆγμα μιά καὶ δυὸ φορὲς στέλνει ὁ Κτίστης
καὶ παρατηρεῖ οἱ ἄνθρωποι
πὼς δὲν γίνονται καλλίτεροι καὶ περισσότερο χειροτερεύουν,
τότε φέρνει τὸ κακὸ καὶ στήν Ἁγία Τράπεζα ἀκόμα
καὶ νὰ καοῦν παραχωρεῖ τῆς Ἐκκλησίας τὰ Ἅγια,
καθὼς καὶ παλαιὰ παράδωκε τὴ Θεία Κιβωτὸ στοὺς ἀλλοφύλους·
καὶ ξεχυνότανε ὁ θρῆνος τοῦ λαοῦ
στὶς πλατεῖες ὅλες καὶ στὶς Ἐκκλησιές.
Γιατὶ παραλίγο ὄντως ἡ φωτιὰ ὅλα θὰ τὰ ἔκαιγε,
ἂν δὲν βοηθοῦσεν ὁ Θεὸς ποὺ παρέχει σὲ ὅλους
τὴν αἰώνια ζωή.

ιε΄. Ὅλοι καλογνωρίζουν, φυσικά, τὰ τότε γεγονότα*,
ποὺ εὔλογα ἡ μνήμη τους
αἰχμαλωτίζει τὸ νοῦ καὶ τὴ σκέψη μας

καὶ δυσκολεύει καὶ τὴ γλῶσσα μας ἀκόμα νὰ τὰ διηγηθεῖ.
Ἡ φωτιὰ δηλαδὴ ἐτρεφόταν
μὲ τὶς οἰκοδομὲς τὶς ξύλινες, τρέχοντας νὰ διαδοθεῖ
καὶ νὰ ἐξολοθρέψει, γιατὶ ἄνεμοι ἐπίφοβοι τήν ἔσπρωχναν.
Ὅμως ἐμεῖς, ἂν καὶ πονέσαμε μ’ αὐτὴ τὴ συμφορά,
μεταποιοῦμε σὲ κακία τὴν ὀργή,
γιατὶ δὲν ἐμάθαμε καὶ δὲν μπορέσαμε ἔστω καὶ μ’ αὐτὸ τὸν τρόπο
νὰ μετανοήσουμε
καὶ γιὰ νὰ κερδίσουμε
τὴν αἰώνια ζωή.

Δέν θά σταθῶ σέ ἀναλογίες ἤ ἐπικαιροποιήσεις, τίς ὁποῖες ἀπεχθάνεται νά συλλογίζεται ὁ κόσμος μας σήμερα καί προπαντός οἱ ρυθμιστές καί χειριστές καί διαχειριστές τῆς ἄπιαστης τελικά προόδου. Ὁ ποιμαντικός μας λόγος καλεῖται νά ἀφυπνίζει τό φιλότιμο τοῦ κόσμου καί τῶν αἱρετῶν του ἀρχόντων, ὄχι τόν ἄγονο τρόμο. Θά ἀρκεστῶ λοιπόν ἐνδεικτικά σέ δυό παραπομπές, γιά νά ἀποφύγω τήν ἔκταση τοῦ κειμένου:

(α) «Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας» (1980, σ. 740), λῆμμα “ΟΡΓΗ” καί ὑπολῆμμα “III. ΣΩΣΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΓΗ”, μέ τή λιτά περιεκτική ρήση «…Ὁ Ἰησοῦς πραγματικά “ἦρε τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου” (Ἰω. 1, 29), ἔγινε “ἁμαρτία” γιά νά γίνουμε ἐμεῖς “δικαιοσύνη ἐν αὐτῷ” (2 Κορ. 5,21). Πέθανε πάνω στό σταυρό, ἔγινε “κατάρα”, γιά νά μᾶς δώσει τήν εὐλογία (Γαλ. 3,13)…».

(β) Νίκου Α. Ματσούκα «Κόσμος, ἄνθρωπος, κοινωνία κατά τόν Μάξιμο Ὁμολογητή», ἐκδ. Γρηγόρη 1980, σσ. 274-278 μέ τήν περιεκτική ἀπόληξη «…Στήν ἐκδήλωση αὐτῶν τῶν μορφῶν τῆς ἀγάπης μόνο ὁ ἄνθρωπος προοδεύει καί παλινδρομεῖ· ὁ Θεός χορηγεῖ καί ἀναστέλλει τή χορηγία (πράγμα πού θεωρεῖται θεία ὀργή), ἐξαιτίας τῆς ἀνθρώπινης σκληρύνσεως καί καθυστερήσεως στό δρόμο τῆς τελειώσεως…».

Γιά νά καταλήξω σέ δυό ποιμαντικές ὁδηγίες τοῦ ὁσίου Πορφυρίου, πού τόσο πολύ ἐπίσης μᾶς χρειάζονται, γιά νά ἀναπνεύσουμε ἐπιτέλους ἀπό τά ψυχολογικά σύνδρομα ἀντιμετώπισης τῆς πανδημίας:

«Κοίταξε νά δεῖς. Καί ἡ κόλαση καί ὁ σατανάς καί ὁ παράδεισος καί ὅλα αὐτά, εἶναι ὅλα ἀλήθεια, ἀλλά ἐγώ δέν θέλω νά τά φοβᾶσαι, οὔτε νά τά σκέπτεσαι ὅπως [τά σκέπτεσαι] ἐσύ. Θέλω νά ἀγαπήσεις τό Χριστό πού εἶναι τό πᾶν, καί τότε, ὅπου νά εἶσαι, δέν θά φοβᾶσαι γιά τίποτα ἀπ᾽ αὐτά. Θά τά ἔχεις ὅλα τά ἀγαθά καί ἐδῶ καί ἐκεῖ. Νά! Ὁ Χριστός μᾶς περιμένει καί μόλις ἐμεῖς τοῦ ἀνοίξουμε μιά χαραμάδα στήν καρδιά μας, μπαίνει ἀμέσως μέσα μας καί τότε τά ἔχουμε ὅλα. Εἶναι σάν τόν ἥλιο, παιδί μου, πού ὅταν τραβήξεις λίγο τήν κουρτίνα στό παράθυρο, μπαίνει

ἀμέσως τό φῶς καί οἱ ἀκτίνες του μέσα στό δωμάτιο καί ζεσταινόμαστε [Τζ 171] ... Δέν θέλω μέ τό φόβο τοῦ θανάτου νά πλησιάσεις τό Θεό. Θέλω μέ τήν πολλή ἀγάπη πρός αὐτόν νά τό κάνεις. Αὐτό εἶναι τό ἀνώτερο, παιδί μου [Τζ 121]. (Γέροντος [ἁγίου] Πορφυρίου ἱερομονάχου, Ἀνθολόγιο συμβουλῶν, ἔκδ. Ἱ. Ἡσυχαστηρίου "Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου" Μήλεσι Ἀττικῆς, 2010, σ. 44). Ἀνάσα ζωῆς ἀπό ἕναν Ἅγιο πού ἐν βίῳ ἔπασχε ἀπό πλῆθος βαριές ἀρρώστιες καί ὅμως ἔδινε ἀπόλυτη προτεραιότητα στό "ἐν Χριστῷ καί ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ" ἀγκαλιάζοντας ὅλο τόν κόσμο μέ τή στοργή τοῦ σαρκωμένου Θεοῦ καί Σωτήρα μας.